

YAŞAM ALANI OLARAK HAYVAN BARINAKLARININ KONYA YEREL BASININDA SUNUMU

ANIMAL SHELTERS AS LIVING SPACES PRESENTED IN KONYA LOCAL PRESS

Evren ATCI

Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya/Türkiye,
evren-atci@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6145-4637>

ÖZET

Kamuoyunda sık sık gündeme gelen başıboş sokak hayvanları sorununa gerek ilçe gerekse büyükşehir belediyeleri Türkiye genelinde çözümler aramaktadır. Sahipsiz sokak hayvanları sorununa yönelik gerek hukuk alanında gerekse kamu yönetimi alanları başta olmak üzere özellikle sosyal bilimler alanında konunun farklı yönlerini ele alan birçok çalışma gerçekleştirilmiştir. Sahipsiz sokak hayvanlarına yönelik Konya'nın Meram İlçesinde hayata geçirilen "Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı" bu çalışmada Konya'da yayın hayatına devam eden yerel gazetelerde sunumu üzerinden ele alınmıştır. Haberlerde sahipsiz hayvan sorunun çözümünde insancıl bir bakış açısı olarak kamu otoritesi tarafından ortaya konan "Doğal yaşam alanlarının "Konya ili özelinde yerel gazetelerde nasıl sunulduğu, sorunun ortaya konulmasında ve çözüm önerilerinde kullanılan dil ve söylemsel yapılar Teun Van Dijk'ın toplumdaki güç iktidar ilişkilerini ortaya koymada etkili bir yöntem olarak ifade ettiği söylem analizi yöntemi ile ele alınarak çözümlenmiştir. Çalışmada haberde oluşturulan söylemin haber başlıkları ve haber temaları üzerinden makro yapıların yanı sıra haberde kullanılan kelime seçimleri ve dizimleri başta olmak üzere haberde kullanılan etken ve edilgen yapılar üzerinden yeniden üretildiği görülmüştür. Çalışmada yer alan haberlerde hayata geçirilen Doğal yaşam alanı insancıl bir çözüm olarak okuyucuya aktararak haberde makro düzeyde başlıklar, haber girişleri ve ara başlıklar üzerinden anlam oluşturulmuş. Mikro düzeyde ise kelime seçimleri söz dizimleri etken ve edilgen yapıların kullanımı ile haberdeki makro yapı unsurları desteklenmiştir. Çalışmanın sınırlılıkları anlamında çalışma sadece Konya ilinde 16 Nisan 2025 Günü yayınlanan basılı gazetelerle sınırlı tutulmuş şehirde yayın yapan internet haber siteleri ve ulusal basın kapsam dışı bırakılmıştır. İncelenen yerel gazetelerde konu ile ilgili eleştirel bir ifadeye rastlanılmazken gazeteler konuyu halk sağlığı yönünden koruyucu bakış açısıyla ele aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Haberlerde hayvanlar direk toplumsal tehdit olarak okuyucu ile paylaşılırken, haberlerin söylemleri aracılığıyla hayvanlara bakış açısından insancıl ifadelerle okuyucuya aktarıldığı gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Konya yerel basını, sahipsiz hayvan, söylem analizi

ABSTRACT

Both district and metropolitan municipalities across Türkiye are seeking solutions to the problem of stray animals, which is frequently on the public agenda. Numerous studies have been conducted addressing the issue of stray animals from various perspectives, particularly in the fields of law, public administration, and social sciences. This study examines the "Stray Animals Natural Habitat," a project implemented in the Meram district of Konya to address stray animals, through its presentation in local newspapers published in Konya. The way in which the "Natural habitats" issue, which is presented by the public authority as a humane perspective in solving the stray animal problem in the news, is

presented in local newspapers, specifically in Konya province, is analyzed by analyzing the language and discursive structures used in presenting the problem and in the solution suggestions, using the discourse analysis method, which Teun Van Dijk describes as an effective method in revealing the power relations in society. In this study, it has been seen that the discourse created in the news is reproduced through the active and passive structures used in the news, especially the word choices and syntaxes used in the news, as well as the macro structures through news headlines and news themes. The news stories in this study present the natural habitat as a humane solution, and meaning is created at the macro level through headlines, news introductions, and subheadings. At the micro level, macro structural elements are supported by word choices, syntax, and the use of active and passive voices. In terms of the limitations of the study, the study was limited to the printed newspapers published only in Konya province on April 16, 2025, and internet news sites and national press published in the city were excluded from the scope. While no critical expression was found on the subject in the local newspapers examined, it was concluded that the newspapers handled the issue from a protective perspective in terms of public health. While animals were directly presented to the readers as a social threat in the news, it was observed that the news was conveyed to the readers with humane expressions from the perspective of animals through the discourse.

Keywords: Konya local press, stray animals, discourse analysis

1.GİRİŞ

İnsanlar hayatta kalabilmek, ihtiyaçlarını karşılayabilmek, doğa ile olan mücadelelerinde hayvanlardan yararlanmak için bazı hayvan türlerini evcilleştirerek gündelik yaşama adapte etmişlerdir. İnsanların hayvanlarla olan bağı bundan yaklaşık bir milyon yıl önce başlamıştır. (Tandoğan, 2022: 1885). İnsan ile birlikte doğada yaşamaya başlayan hayvanlar tarımsal faaliyetlerde insanın en büyük yardımcısı olurken, gündelik yaşamın vazgeçilmezleri arasına girmiş, özellikle kırsal alanlarda insanların tarlalarını sürmede kullandıkları birer tarım aletinden, gündelik besinlerini sağladıkları birer besin kaynağına dönüşmüştür. Hayvanlar ile insanların ilişkisinde her hayvana bir görev yükleyen insanın safi çıkarını gözetmeye başlamasıyla hayvanlar açısından sorunların ortaya çıkması hayvanların korunmasına yönelik tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Şehir yaşamı ile birlikte gündelik ve sosyal yaşamdan dışlanan hayvanlar sadece insanların belirlediği ve sınırlarını çizdiği alanlarda yaşamaya mecbur bırakılmış, bu durum hayvanların doğal yaşam alanlarının kentleşme ve diğer faktörler eliyle yok edilmesi beraberinde bazı canlı türlerinin yok olması ile sonuçlanarak doğal dengenin bozulmasını beraberinde getirmiştir. Son yıllarda kentlerde doğal yaşamlarından koparılan hayvanları hem kent yaşamından uzak tutmak hem de doğal yaşam alanlarını yeniden insan eliyle oluşturma çabaları başta belediyeler olmak üzere birçok gönüllü kuruluş tarafından kurgulanmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmaların gerçekleştirilmesinde son zamanlarda köpeklerin özne konumunda yer aldığı saldırı haberlerinin ana haber bültenlerinde, internet haberlerinde sıklıkla şiddet ile ilişkilendirilerek insan ölümlerine ve ağır yaralanmalara yol açmaları gelmektedir (Şahin ve Aslantürk, 2025: 211).

Konya’da da başıboş köpek sorunu başta Konya Büyükşehir Belediyesi olmak üzere şehirde yer alan üç merkez belediye ve ilçe belediyelerinin önemli sorunları arasında yer almaktadır. 2 Kasım 2012 tarihli 6360 sayılı kanun çerçevesinde büyükşehir sınırları içindeki köylerin statüsü, mahalleye dönüştürülmesi ile yetkinin belediyelere geçmesi ile Konya merkez başta olmak üzere kırsal alanda da başıboş gezen köpeklerin toplanması, bakımı, kısırlaştırılması gibi sorunlarla da ilçe ve büyükşehir belediyesi ilgilenmekle mükellef hale

gelmiştir. Konya’da başıboş sokak köpeği sorununun her gün yüzlerce kişiyi etkilemesi, 07.03.2025 tarihinde sahipsiz köpekler tarafından hayattan koparılan R.S.E isimli çocuğun ölümü ile kamuoyunda büyük bir infial uyandırmış yetkililer konu ile ilgili çalışmaların gerçekleştirildiğini dile getirerek başı boş sokak köpeklerinin barınaklara alınma, kısırlaştırma ve evcilleştirme çalışmalarının sürdüğüne dair açıklamalar yapmışlardır.

2. DOĞAL YAŞAM ALANLARI

Son yıllarda hayvanat bahçelerinde hayvanların kendi doğal yaşam ortamlarından daha dar metrekarelere sahip kafeslerde hayatlarını sürdürdükleri tezi ağır basarken hayvanların kendi popülasyon alanlarına daha yakın olan doğal yaşam alanlarına geçiş fikri daha ağır basmaya başladı. Geniş araziler üzerinde hayvan odaklı kurulan doğal yaşam alanlarında hayvanat bahçelerinin aksine hayvanların rahatça dolaştığı geniş araziler üzerine kurulan parklar olarak kendisini gösterirken literatürde “safari park” veya “yaban hayatı parkı” olarak da bilinen doğal yaşam alanlarının gelişim süreci 1966-1975 yılları arasını kapsamaktadır (Gülgün vd, 2013: 88). Doğal yaşam alanlarının ortaya çıkmasında hayvanların antroposentrizm, olarak bilinen insan merkezli çevre anlayışı çevresinde doğanın en önemli canlısı olarak kabul edilerek insanı evrenin merkezine alması ile insana sorun çıkarabilecek her tür canlının insanın yaşam alanından uzaklaştırılması olarak tanımlanabilir. Antroposentrik çevre görüşü şehirlerde yaşanan çarpık kentleşmenin hayvanların yaşam alanlarını yok etmesi şehirde bulunan doğal alanların insanların yaşam kalitesinin artırılması amacıyla dönüştürülmesi kabul edilebilir bir durumdur. Çünkü doğada bulunan canlı ve cansız varlıklar insanların mutluluğu için vardır (McShane, 2007), Bu görüşe göre kentlerde bölgesinin en önemli canlısı olan insanların kendi ihtiyacı için doğal çevreyi dönüştürmesi olağan bir durum olarak kabul etmek mümkündür (akt: Akyüz, 2021: 349).

3

3. YÖNTEM

Konya yerel medyasında sokak hayvanları ve sokak hayvanlarına yönelik belediyenin hayata geçirdiği doğal yaşam alanlarının nasıl temsil edildiği Teun Van Dijk’in eleştirel söylem analizi yöntemi ile ele alınarak incelenmiştir. Medya temsilleri, ideoloji ile birlikte toplumun düşünce yapılarını inşa etmektedirler. Varol (2016: 141); “Medyanın gerçekliği belli bir pencereden tek yönlü olarak sunması yoluyla normal ve kabul edilebilir davranış, fikirlerle diğerleri arasında bir ayrım çizgisi çekilmektedir. Normal olarak kabul edilebilir durumların sürekli yenilenerek izleyicinin belli bir bakış açısını benimsemesi ve ‘doğal’ kabul etmesi sağlanmaktadır. Oysa bütün medya metinleri birer temsil, dolayısıyla birer kurgudur. Kurgulama sürecinde belli bir karakter, bir toplumsal ilişki biçimi, toplumsal veya bireysel bir sorun izleyiciye çok sayıda alternatif arasından seçilerek, yani bilinçli tercihler temelinde kurgulanarak aktarılmaktadır.

Kurgulanan temsille birlikte izleyiciye o karakter, toplumsal ilişki, toplumsal veya bireysel sorunla ilgili bir görme biçimi, dolayısıyla ideoloji aktarılmaktadır.” şeklinde medya metinlerindeki durumu ortaya koymuştur. Bu noktada çalışmada söylem analizi yöntemi seçilerek Konya yerel gazetelerinde Meram Belediyesi tarafından oluşturulan Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı’nın şehrin, kültürel, ideolojik alanlar, ekonomik, politik alanlarıyla haberlerde nasıl ilişkilendirildiği araştırılmış.

Konya’da yayın yapan gündelik ve haftalık yerel gazetelerde konu ile ilgili yer alan haberler Teun Van Dijk’in eleştirel söylem analizi yöntemi ile makro ve mikro ölçekte ele alınarak evreni temsil edecek örneklem sayısı ile 6 gazete incelenmiştir. Çalışmada Söylem Analizi yönteminin seçilmesinde dil aracılığıyla gerçeğin yeniden yaratılması yatmaktadır.

Gouvard, (1998: 4) “Her söylem “gerçek dünya”nın dildışı bir durumun görünüşü üzerinedir. Dilin bazı öğeleri söylemdeki durumuna göre gerçek dünya ile girdiği ilişkiler olduğunu ifade eder” (akt: Günay, 2018: 33). Özellikle gazeteler, ideolojilerin temsil edilmesi bakımından ciddi öneme sahiptir. Bunun nedeni içeriklerin günlük olarak hazırlanması olarak görülebilir. Konya’da yayın hayatına devam eden yerel gazeteler de bu anlamda hayata geçirilen Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı ile ilgili sütunlarına taşıdığı haberlerde kendi ideolojik bakış açıları ile haberde mikro ve makro düzeyde bir anlam oluşturarak haberleri Konya okuyucuları ile buluşturmuştur. Çalışmanın sınırlılıkları anlamında çalışma sadece Konya ilinde 16 Nisan 2025 Günü yayınlanan basılı gazetelerle sınırlı tutulmuş şehirde yayın yapan internet haber siteleri ve ulusal basın kapsam dışı bırakılmıştır. Çalışmada Konya’da günlük olarak yayın hayatına devam eden gazetelerde yer alan haberler ele alınmıştır.

4. BULGULAR

4.1. Makro Yapı Analizi

Konya Postası Gazetesi Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı’nın Meram Belediye Başkanı Mustafa Kavuş tarafından Konya Basını’na tanıtılması amaçlı düzenlenen basın gezisine 16 Nisan 2025 Çarşamba günü sayısında sayfa 5’den yer vermiştir. Gazete haberi manşetten “HAYVANLARA NEFES MERAM’A HUZUR “başlığı altında büyük puntolarla vermiş. Başlıkta MERAM ifadesini diğer kelimelerden farklı renk seçimi ile okuyucunun dikkatini merkezi açan belediye üzerine çekmiştir. Haberin söyleminde gerçekleştirilen proje ile Meram Belediyesi’nin Meram halkı için çalıştığı ifade edilirken, haberin spotunda haberin söylemsel inşasını haberin spotunun ilk cümlesi üzerinden “Meram Belediyesi sahipsiz sokak hayvanlar sorununu kökten çözecek” “Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı’nı hayata geçirdi.” “Meram Belediye Başkanı Mustafa Kavuş, projeyi basın ve kamuoyu ile paylaştı” denilerek ortada bir sorunun olduğu kabul edilerek sorunun tamamen çözüldüğü yönünde bir anlam oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu anlamın oluşturulma çabasında habere konu olan köpek saldırılarında merkezin açılmasından önce bir kız çocuğunun hayatını kaybetmesi ve Konya Halkı’nın belediyelerden soruna çözüm istemesi yatmaktadır.

Konya Postası haberin ilk sayfadaki manşet fotoğrafında Meram Belediye Başkanı Mustafa Kavuş’un fotoğrafına yer verilerek hayata geçecek projenin mimarının belediye başkanı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Haberin spotunda ise, projenin amacının Meram İlçesinde yer alan sokak köpekleri olduğu vurgulanmış. Doğal Yaşam Alanının hayata geçirilmesi gerekçelendirilmiştir. Haber için tercih edilen görsel de doğal yaşam alanının kuşbakışı görünüşü verilerek merkezde kontrolün emin ellerde olduğu ve merkezde panoptikon gözlemlerin gerçekleştiği fotoğraflarla okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Tercih edilen ikinci görsel’de ise hayvanların belirli bir yöne bakan fotoğrafı verilerek hayvanların rehabilite edildiği, komutlara toplu bir şekilde uyabilme kabiliyetini merkez sayesinde kazandığı okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Haber’de hayata geçirilen tesisin 5199 sayılı Hayvanları Koruma Kanunun doğrultusunda yapıldığı ifade edilirken Meram Belediye Başkanı Kavuş’un Meram’ı daha güvenli hale getirme ve hayvanları da doğal yaşamlarında yaşatabilme arzusu ön plana çıkarılmaya çalışılmıştır. Merkezin ilçenin güvenliğini sağladığı “Meram Artık daha güvenli” ara başlığı ile okuyucuya duyurulmuştur.

4.2. Mikro Analiz

Konya Postasında yer alan haberin sentaktik analizi gerçekleştirildiğinde haberde tercih edilen kelime yapıları fiillerin haberin anlam bütünlüğünü kuracak şekilde seçildiği görülmüştür. Hayata geçirilen doğal yaşam alanı haberde “Bu projeyi, hem insanlarımızın güvenliği ve yaşam kalitesi hem de sahipsiz hayvanlarımızın daha sağlıklı koşullarda doğal bir ortamda yaşayabilmeleri için hayata geçirdik” ifadeleriyle haberde “insanlarımız” ve “hayvanlarımız” kelime seçimleri ile birinci çoğul şahıs iyelik eki kullanılarak sorunun insancıl çerçevede kollektif bir akılla hayata geçirildiği vurgulanmış. İnsanlara ve hayvanlara da zarar gelmeyecek bir biçimde çözümlendiğinin altı çizilmiştir. Haberde “Sahipsiz hayvanlarımız daha sağlıklı koşullarda doğal bir ortamda yaşayabilecek.” İfadeleri ile merkezde halk sağlığını tehdit eden sahipsiz hayvanların bulunduğu ifade edilerek kamuoyunda yer alan barınak karşıtı söylemlerin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Haberde “Meram Sokakları artık daha güvenli” denilerek sokak köpeklerinin güvenliğe tehdit oluşturacak bir unsur olmaktan çıktığı söylemi “eskisinden daha güvenli” ifadesiyle okuyucuyla paylaşılmış. Anlatım merkezde yer alan köpek sayısına yönelik verilerle desteklenerek, “6.500 Köpek, 250 köpek kapasiteli karantina ve tedavi bölümünde yer almaktadır” ifadeleriyle anlam bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Haberin sentaktik analizine baktığımız zaman “Güvenli” “Yaşam Kalitesi” “daha sağlıklı” “hem psikolojik hem fizyolojik sağlığımız” kelime seçimleri ile merkez ile halk sağlığı ve güvenliği ilişkilendirilmiştir. Haberde Belediye Başkanının merkez ile ilgili sözleri okuyucuya doğrudan anlatım yoluyla verilerek merkezini işlevi, “Yakala, rehabilite et, yaşam alanında tut dönemi başlıyor” şeklinde tırnak içinde doğrudan anlatım yoluyla sunulmuştur. Bu sayede merkezin işlevinin sahipsiz sokak hayvanlarını rehabilite etmek olduğu Meram Belediye Başkanının ağzından okuyucuya aktarılmıştır.

4.3. Makro Yapı Analizi

Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen Meram Belediyesi Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı'na yönelik Konya'nın Sesi Gazetesi 16 Nisan 2025 tarihli sayısında doğal yaşam alanının açılışına yönelik haberi manşetten okuyuculara “Meram sokakları artık daha güvenli” başlığıyla duyurulmuştur. Gazete başlıkta hayata geçirilen projenin önemine değinmek için başlıkta yer alan “ARTIK DAHA GÜVENLİ” kelimelerini büyük puntolarda ve farklı renkte okuyucularına duyurmuştur. Haberin spotunda sorunla ilgili “kökten çözüm” ifadesiyle sorunun tamamen ortadan kaldırıldığı okuyucuların zihninde oluşturulmaya çalışılmış. “ŞİKÂyetler Tamamen Ortadan Kaldırılacak” başlığı ile anlatım bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. Haberde merkezin hayvan odaklı bir anlayışta olduğu “SOKAK KÖPEKLERİNE EZİYET ETMEDEN UYGULAMALAR GERÇEKLEŞTİRİYORUZ” başlığında okuyuculara sunulurken haber ile ilgili yaşam merkezinin çalışma prensiplerine değinilerek merkezin açılışı ve işleyişi Belediye Başkanı'nın doğrudan ifadeleri ile “yeni kanuni düzenleme, bize yakalama, rehabilite etme ve ölünceye kadar bakma imkânı verdi “kelimeleriyle yeni çıkan yasanın ruhu okuyuculara aktarılmaya çalışılmıştır. Haberde inşa edilen alanın Türkiye’de emsallerine göre en iyisi olduğu okuyucuya “BU ALAN TÜRKİYE’DEKİ EN İYİ ÖRNEKLERDEN BİR TANESİ OLDU” başlığıyla sunulurken tesisin çalışma prensipleri Belediye Başkanı Kavuş’un doğrudan ifadeleriyle Cumhurbaşkanının konu ile ilgili sözlerine atıf yapılarak merkezle ilgili istatistiki bilgiler ışığında okuyucu ile paylaşılmıştır.

4.4. Mikro Analiz

Konya'nın Sesi Gazetesi 16 Nisan 2025 tarihli sayısında yer alan haberin mikro analizinde, Konya ilinde sokak köpeklerinin tehdit olduğu algısı okuyucuya “ Şehir merkezinde bazı tehditler oluşturan sahipsiz sokak köpekleri için Meram Belediyesi öncü olacak bir projenin altına imza attı” ifadeleriyle Konya’da sokak köpeklerinin vatandaşlara tehdit olduğu ifade edilirken ne tür bir tehdit yarattığı “bazı” ifadesiyle verilerek okuyucunun haberde kendi tehdit algısını yaratması amaçlanmıştır. Tehditin boyutu gözler önüne serilmiştir. Haberde “tehdit”, “sıkıntı” “sahipsiz sokak köpeği” “Artık bu işin şakası yok” ifadeleriyle ortada kenti ve kent insanını tehdit eden bir durum olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Haberde Meram Belediye Başkanı’nın merkezin işleyiş ile ilgili ifadeleri okuyucuya doğrudan anlatım tekniği ile verilerek, “ Bunu yaparken hayvanlara eziyet etmeden ve onları sıkıntıya sokmadan insancıl bir yöntemle topladık” ifadeleriyle hayvanları sokaklardan toplanma sürecinde belediye görevlilerinin gösterdiği hassasiyet Belediye Başkanının ağzından okuyucu ile paylaşılarak, “Artık bu işin şakası yok. Küçük veya büyük bir tane canımız var. Birine bişey olduğu zaman biz bu vebalin altından kalkamayız” ifadeleriyle Belediye Başkanı’nın konu hakkında duyarlı olduğu fikri doğrudan anlatım yolu ile iletmeye çalışılmıştır. Haber de merkezin amacı başkanın ağzından “Amacımız tamamen insani çözüm güvenli sokakların olduğu güvenli bir şehir oluşturmak ve hayvanların güvenli olduğu doğal ortamlarında yaşamalarını sağlamak” ifadeleriyle projenin sanıldığı aksine sokakları hayvanlardan temizleyerek sadece insan odaklı bir güvenlik anlayışından ziyade hayvanların da odak noktasına alındığı, insan ve hayvanı da birlikte önceleyen bir güvenlik anlayışı olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Haberde Belediye başkanının yapı ile ilgili sözü “Bu alan Türkiye’deki en iyi örneklerden bir tanesi oldu” ifadesiyle ara başlığa çekilerek alan Türkiye’deki diğer örneklerinden derecelendirme sıfatı kullanılarak karşılaştırılmış en önde olan örnek olduğu okuyucularla paylaşılmıştır. Haberde yaşam merkezi ile ilgili sayısal verilere yer verilerek haberin anlam bütünlüğü sağlanırken merkez sayesinde toplumun güvende olacağı Belediye Başkanı Mustafa Kavuş’un doğrudan anlatımı ile tırnak içerisinde, “Sokaklarda çocukların rahatça oynayabildiği, yaşlıların camiye giderken herhangi bir yerde sahipsiz hayvan çıkıp saldıracak mı diye korkmaması için bu uygulamalar gerekliydi” ifadeleriyle okuyucuda projenin toplumsal alt yapısı oluşturulmaya çalışılmıştır. “Sokak” kelimesiyle sorunun kamusal bir sorun olduğunun altı çizilirken “Yaşlılar, çocuklar” kelimeleriyle toplumun her kesimini ilgilendiren bir sorun olduğu okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Merkezde yer alan sahipsiz köpek sayısı 3 Bin 91 olarak okuyucu ile paylaşarak merkezin büyüklüğü sayısal olarak okuyucuya aktırılmıştır.

4.5. Makro Yapı Analizi

Hakimiyet Gazetesi’nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı okuyucularına logo üzerinden “Meram Sessizlere ses oldu” başlığı ile insancıl bir bakış açısı benimsenerek aktarılmıştır. Haberin spotunda Meram Belediyesi’nin tüm toplumda bir sorun alanı haline gelen sahipsiz sokak hayvanlarının yaşamı tehdit ettiği ifade edilerek Meram Belediye Başkanı Mustafa Kavuş’un ifadeleri okuyucular ile paylaşılmıştır. Gazete haberi diğer yerel gazetelerin aksine ilk sayfada Manşetin sağ üst köşesinden duyurmuş. Haberde projenin Türkiye’de ilk olduğu üzerinden bir anlatım tarzı benimseyerek “Bu özel tesis modern alt yapısı ile 5199 sayılı Hayvanların Korunması Kanununda yapılan değişiklik sonrasında hem insanların hem sahipsiz hayvanların güvenliği için hayata geçirildi teması işlenmiştir. Haberin ara başlıklarında da tema “Bu alan bir barınak değil yaşam alanı”, “Artık yakala rehabilite et, yaşam alanında tut dönemi başladı” Bu yaşam alanı ile sokaklar güvenli” şeklinde bir anlatım oluşturulmaya çalışılmıştır. Haberde merkezdeki sahipsiz

köpek sayısı üzerinden hayata geçirilen projenin büyüklüğü okuyucular ile paylaşılırken merkezin şehirdeki şikâyetleri ortadan kaldıracığı üzerinden toplumsal yarar odaklı bir anlatım tarzı benimsenmiştir.

4.6. Mikro Analiz

Hâkimiyet Gazetesinin 16 Nisan 2025 tarihli “Meram sessizlere ses oldu” başlıklı haberinin sokak hayvanları ile insanlar arasında “Sessiz” ve “ses” ilişkisi kurularak iki türün birbirinden farklı olduğu ifade edilerek hayvanların sokaklarda sıkıntı ve sorun yaşadığı dile getirilmiştir. Haberde “şehir yaşamını tehdit eden sahipsiz hayvan sorunu” “insanlarımızın güvenliği ve yaşam kalitesi” “Bu alan bir barınak değil sahipsiz hayvanların doğa ile bütünleştiği, rehabilite edildiği ve yaşamlarını sağlıklı bir şekilde sürdürebilecekleri bir ortam” ifadeleriyle merkezin işlevi okuyucularla paylaşılmıştır. Hayvanların gündelik şehir yaşamında insanlarla yaşamasının hayvanları hırçınlaştıran bir etken olduğu haberde Belediye Başkanı'nın ağzından doğrudan anlatım yolu ile okuyucuya aktarılarak sokak hayvanlarının yerinin barınaklar ve doğal yaşam merkezleri olduğu algısı yaratılmak istenmiştir. Haberde “Ağaçlara yerleştirilen kuşlar sayesinde hem ekosistem desteklendi. Hem de köpekler için sakinleştirici bir çevre oluşturuldu. Bu tesis ilçenin sahipsiz sokak hayvanları sorununu büyük oranda insani vicdani ve modern bir anlayışla çözecek. Biz yasal sorumluluğumuzu yerine getirmekle kalmıyor. Sosyal sorumluluk bilinciyle hayvanlara sağlıklı ve doğal bir yaşam alanı sunuyoruz” ifadelerini okuyucu ile paylaşılmış. Haberde “Ekosistem” “Sakinleştirici çevre”, “Modern bir anlayış” ifadeleri ile doğal yaşam alanlarının sanıldığının aksine hayvanları sınırlayan ve yaşam haklarını kısıtlayan bir uygulama olmadığı “Doğal” sözcüğü ile hayata geçirilen doğal yaşam merkezinin olması gereken bir uygulama olduğu okuyucu ile paylaşılmıştır. Haberde merkezin amacı “Yakala, rehabilite et, yaşam alanında tut” başlığı ile okuyuculara duyurulurken sahipsiz sokak hayvanlarının toplumsal yapı ile bağlarının olmadığı ve gündelik hayatı tehdit ettiği algısı oluşturulmaya çalışılarak “Vatandaşlarımızın sahipsiz sokak hayvanları ile ilgili endişeleri ve şikâyetleri vardı. İnşallah bu tesis bu şikâyetleri ortadan kaldıracak” ifadeleri ile toplumda sahipsiz sokak hayvanlarına karşı tutum “Endişe” “şikâyet” sözcükleriyle ifade edilmiştir. Haberde doğal yaşam alanı “Doğa ile iç içe” “stres altında kalınmayan bir ortam”, “Güvenlik” “tedavi” “hayvanların yaşam hakkı” insanların huzuru” gibi sözcük seçimleriyle verilerek tesisin toplumsal yapıda insan ve hayvan dengesini koruyan doğanın dengesine saygılı yapay bir ortamdan uzak bir yer olduğu vurgusu okuyucuya verilmeye çalışılmıştır.

4.7. Makro Yapı Analizi

Yeni Gün Gazetesi'nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında “Şefkatli Çözüm” başlığıyla Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı merkezi okuyuculara diğer gazetelerin aksine iki tam sayfa şeklinde aktarılmıştır. Haberin spotunda tesisin hayata geçiş amacına yer verilerek, “Meram Belediyesi ülkenin ve şehrin kanayan yaralarından biri olan sokak hayvanları sorununu kökten çözecek” ifadeleriyle sorun tespit edilirken haberin ara başlıklarında “Sokak köpeklerine çözüm” “Bir köpek barınağı değil”, “Sahipsiz sokak köpekleri burada huzur bulacak”, “Bu alan bir barınak değil” “Artık yakala, Rehabilite et, Yaşam alanında tut dönemi başladı” “Bu yaşam alanı ile sokaklar daha güvenli doğa dengeli vicdanlar rahat olacak” ifadelerine yer verilmiştir. Haberin teması tesisin sokak hayvanları sorununa insancıl bir bakış açısı ile yaklaşması üzerinden kurulmuş. Haberde tesisin insanlara huzur ve mutluluk getireceğinin altı çizilirken tesisin kurulmasındaki kanuni alt yapı okuyucularla paylaşılmıştır. Sokak hayvanlarının yaşam alanları ile ilgili detaylar paylaşarak proje alt başlıklarla detaylandırılmıştır.

4.8. Mikro Analiz

Yeni Gün Gazetesi'nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı'nın Konya ilinde yer alan bir sorun nedeniyle hayata geçirildiği başlıktan itibaren spotta ve haber metnindeki kelime seçimleri ile okuyucuya aktarılmaya çalışılmıştır. Haber de "Sokak hayvanı sorununa merhametli bir çözüm", "şehir yaşamını tehdit eden sahipsiz hayvanlar" ifadeleriyle okuyucuya aktarılmıştır. Haberde "Hayata geçirildi" "kökten çözecek", "Örnek bir projeye imza attı" "doğaya uygun şevkatli yaklaşımı ile Türkiye'ye örnek olacak", "Güvenli olacak" ifadeleriyle merkez adına Konya için yürütülen projenin kontrolünün ve planlamasının Meram Belediyesi'nin denetiminde olduğu Meram Belediyesi'nin konuya hâkim bir bakış açısı üzerinden bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Haberin sentaktik analizinde "Meram sokakları eskisinden çok daha güvenli" "bir barınak değil sahipsiz hayvanların doğa ile bütünleştiği rehabilite edildiği bir ortam" ifadelerine yer verilerek merkezin başta hayvan ve toplum güvenliğini öncelerken hayvanların doğal yaşam alanlarına uygun bir çözüm getirdiğini vurguladı.

Haberde hayvanlara ilişkin merkezin bakış açısı "yakala, kısırlaştır, tut" olarak okuyucuya sunulmuş. Merkezde daha sürdürülebilir bir yaklaşımın benimsendiği paylaşılmıştır. Haberde Doğal Yaşam Merkezinin işlevi sahipsiz hayvanların kontrollü rehabilitesi olarak ele alınmış. Merkezin "kontrol" altında olduğu yasa dışı toplum ve hayvan sağlığına ters bir durumun merkezde yaşanmadığına dikkat çekilmiştir. Haberde "Vatandaşlarımızın sahipsiz sokak hayvanları ile ilgili endişeleri vardı" ifadesi belediye başkanı tarafından doğrudan aktarım tekniği ile okuyucuya aktarılacak ortada bir sorun alanı olduğu ve bu merkezin bu sorun alanına bir çözüm için geliştirildiği üzerinden bir anlam oluşturulmuştur. "Güveni yakında tamamen hissedecekler" ifadesi ile merkezin şehri güvenli hale getireceği sokak hayvanlarının şehirde bir güvensizlik ortamı yarattığı ifade edilmiş bu tezin içeriği "hayvanlardan bulaşan bulaşıcı hastalıkları önlemek için kurulan tesis sadece bugünü değil yarını da düşünüyor" ifadeleri ile projenin gelecek vizyonu olan büyük bir proje olduğu yönünde bir anlam "Çok önemli bir adım", "vicdani ve modern bir anlayış", "Bu yaklaşım ülkemizdeki benzer sorunların çözümüne de örnek olacak" ifadeleriyle haberin anlamsal bütünlüğü oluşturulmuştur.

4.9. Makro Yapı Analizi

Anadolu'da Bugün Gazetesi'nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında haber ilk sayfadan okuyuculara "Sessiz canlar için büyük adım: Meram'dan Türkiye'ye örnek proje" başlığıyla aktarılmıştır. Haberde Meram Belediyesi'nin hayata geçirdiği merkez ile ilgili olarak lokasyon ve alan bilgilerine yer verilirken tesisin fiziki özellikleri ve tesiste yer alan hizmetler üzerinden haberin teması oluşturulmuş. "7 bin köpek kapasiteli Türkiye'ye örnek proje" "Yeni Dönem başladı: Yakala, Rehabilite et, Yaşam alanında tut", "Hayvanlara şefkat topluma huzur" ara başlıkları ile tesisin fiziki kapasitesi ve tesisin amacı okuyucu ile paylaşılmıştır. Haberin spotunda açılan doğal yaşam alanı ile ilgili bilgiler paylaşarak, "Meram Belediyesi sahipsiz köpek sorununa insani, vicdani ve sürdürülebilir bir çözüm sunarak 70 bin metrekairelik "Doğal yaşam alanını" hizmete açtı" ifadeleri ile konu özetlenirken haberde ara başlıklarla merkezin yapısı tanıtılmış. Merkezin toplumsal alana ve hayvanlara hizmet edebilme kapasitesi olan modern bir merkez olduğunun altı çizilmiştir.

4.10. Mikro Yapı Analizi

Anadolu’da Bugün Gazetesi’nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında yer alan haberin mikro analizinde Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen tesis ile ilgili başlıktan itibaren belediyenin konuya insancıl bir bakış çerçevesinde bakması, “ Sessiz canlar için büyük adım” olarak okuyucu ile paylaşılmıştır. Haberde tesisin yaşam koşulları ile ilgili olarak “ doğa ile iç içe, güvenli, sağlıklı koşullarda yaşamını sürdürmeleri için 70 bin metrekarelik alanda oluşturuldu” ifadelerine yer verilerek kurulan tesisin büyüklüğü sayısal verilerle okuyucuyla paylaşılırken tesisin yapılışına giden süreç Belediye Başkanının ifadelerinin doğrudan verilmesi suretiyle, “2023 yılında Hayvanları Koruma Kanununda yapılan düzenlemeyle değişen yasal zorunluluklar doğrultusunda planladı” ifadelerine yer verilerek sokak hayvanları için kurulan tesisin Türkiye’de çok konuşulan sokak hayvanları sorununa çözüm olarak Konya’dan bir destek amacıyla kurulmasının altı çizilerek gerçekleşen projenin ülke siyaseti ile aynı doğrultuda yapılan bir iş olduğunun altı çizilmiştir. Haberde merkezin kalitesi ve konforu, “ Meram Belediyesi’nin doğal yaşam alanı sadece fiziksel koşullarıyla değil, içerdiği sosyal hizmetlerle de fark yaratıyor. Tesiste görev yapan bir veteriner hekim, bir veteriner hekim teknikeri ve yardımcı personelden oluşan ekip 3 binden fazla sahipsiz köpeğin taramalarını yapıyor” ifadeleriyle merkezdeki sağlık alt yapısı sayısal veriler üzerinden okuyucuya aktarılmış. “sadece fiziksel koşullarıyla değil,” ifadesiyle merkezde ziyaretçilerin gördüğü fiziksel koşulların yanı sıra hayvan ve halk sağlığına yönelik çalışmaların gerçekleştirdiği üzerinde bir anlatım oluşturulmuştur.

4.11. Makro Yapı Çözümlemesi

Pusula Gazetesi’nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında basın mensuplarının Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı’na Meram Belediye Başkan Mustafa Kavuş eşliğinde gerçekleştirdiği inceleme gezisi “Başiboş köpeklerle konforlu yaşam” başlığı altında okuyucuya duyurulmuştur. Başlıkta merkezin köpek barınağı olmasından ötürü direk “köpek” ifadesi kullanılırken merkezde verilen hizmetler “Konforlu” kelimesiyle okuyucuya aktarılmıştır. Haberde Meram Belediye Başkanı Mustafa Kavuş ve Konya Basını temsilcilerinin tesisi gezdiği fotoğraf başta olmak üzere tesisin çeşitli bölgelerinde hayvan yaşam alanlarına yer verilmiştir. Haber temaları Konya şehrinin huzuru ve sahipsiz sokak hayvanlarının doğal ortamlarında tüm tehlikelerden uzak olması üzerinden, “Bu tesis insanımız için huzur sağlık, güvenlik ve mutluluk demek” ,”Sahipsiz sokak hayvanları burada rahat bir hayat sürecek” “Bu alan barınak değil yaşam alanı” , “Bu yaşam alanı ile sokaklar güvenli, doğa dengeli vicdanlar rahat olacak” başlıkları üzerinden detaylandırarak okuyucuya sunulmuştur. Haber temalarında tesisin insanlar için faydalarının yanı sıra, sahipsiz sokak hayvanları için faydaları da ele alınarak hem insan hem de sokak hayvanları için vicdani bir orta yolun bulunduğu dile getirilmiştir. Haberde yer verilen ara başlıklarda “ alan barınak değil yaşam alanı” “Artık yakala, rehabilite et, Yaşam alanında tut dönemi başladı” şeklinde ifade edilerek merkezin kamuoyunda son dönemde tepki çeken barınaklardan farklı bir konsept ile hayata geçirildiği dile getirilmiştir.

4.12. Mikro Yapı Analizi

Pusula Gazetesi’nin 16 Nisan 2025 tarihli sayısında yer alan “Başiboş köpeklerle konforlu yaşam” başlıklı haberin iç sayfa manşetinde “ MERAM’DA SAHİPSİZ HAYVAN DOĞAL YAŞAM ALANI AÇILDI” başlığı ile büyük harflerle yer verilmiştir. Haberin manşet başlığında “Başiboş köpekler” “Konforlu yaşam” ifadelerine yer verilerek merkeze kabul edilen canlıların sokaklarda halk sağlığını tehdit eden canlılar olduğu ifadesi “Başiboş”

sözcüğü ile okuyuculara aktarılmıştır. Haberde merkezin çağın gereklerine uygun hayvan odaklı bir bakış açısı ile hayata geçirilmesi başlıkta “Konforlu” sözcüğü kullanılarak okuyucu ile paylaşılmıştır. Haberin sentaktik analizinde haberin ara başlıklarında “Sokaklar huzurlu olacak” Barınak değil yaşam alanı” Artık yakala rehabilite et” yaşam alanında tut dönemi başladı” “Bu yaşam alanı ile sokaklar güvenli, doğa dengeli, vicdanlar rahat olacak” ara başlığı ile yaşam alanında misafir edilen sokak köpeklerinin kent yaşam için tehlike oluşturduğu insanların güvenliği için köpeklerin hayvan yaşam alanında olması gerektiği üzerinden tek yönlü bir bakış açısı sergilenerek, “ Vatandaşlarımızın sahipsiz sokak hayvanları ile ilgili endişe ve şikâyetleri vardı. İnşallah bu tesis ile bu şikâyetlerini ortadan kaldırmış olduk” ifadesiyle okuyucuya aktarılmış. Köpeklerin doğal yaşam alanlarında yer almasıyla insanların ve diğer canlıların güvende olacağı üzerinden sokak köpeklerini dışlayan bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Haber kelime seçimleri anlamında sokak köpekleri, “tehlike” tehdit” “şevkat” güvenlik” kelimeleriyle verilerek sokak hayvanlarının toplumsal alanı tehdit eden ve uzaklaştırılması gereken bir öge olduğu anlamı yaratılmaya çalışılmıştır. Haberde ikili karşıtlık üzerinden sahipsiz sokak hayvanlarının doğal yaşam alanı ve sokaklardaki durumu “ ifadeleri üzerinden okuyucuya aktarılmıştır.

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Çalışmada Konya ili sınırları içerisinde bulunan Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen “Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı” ile ilgili Konya Yerel Gazetelerinde 16 Nisan 2025 Çarşamba tarihli çıkan haberlerde Hayvan Doğal Yaşam Alanı’nın nasıl sunulduğu Teun Van Dijk’in eleştirel söylem analizi yöntemi ile incelenmiştir. Haberde kamuoyunda sıkça gündeme gelen sokak köpekleri sorununa ilişkin Konya’nın Merkez İlçe Belediyesi Meram Belediyesi tarafından hayata geçirilen “Sahipsiz Hayvan Doğal Yaşam Alanı” ile ilgili haberler anlamsal bütünlüğü oluşturan makro ve mikro yapılar üzerinden incelenmiştir. Haberde makro yapılar başlıklar üzerinden incelenirken Başlıklarda Konya için sahipsiz hayvan sorununun halk sağlığını tehdit eden önemli bir sorun olduğu “HAYVANLARA NEFES MERAM’A HUZUR”, “Meram sokakları artık daha güvenli” başlıkları üzerinden okuyucuya aktarılmaktadır. Haberde makro düzeyde ideolojik üretim Konya ve Meram ilçesi için sokak hayvanları sorununun artık Konyalı vatandaşların huzurunu kaçırarak güvenlik tehdidi olan bir sorun olduğu noktasında üretilirken çözüm adresi olarak hayvanların sokaklardan ve gündelik hayattan izole edilmesi noktasında haberde Makro düzeyde başlıklarda “Bu yaşam alanı ile sokaklar güvenli, doğa dengeli vicdanlar rahat olacak” , “ Yeni Dönem başladı: Yakala, Rehabilite et, Yaşam alanında tut” “Meram sokakları eskisinden çok daha güvenli” başlıkları ile oluşturulmaya çalışılarak kurulan tesisin toplumsal çıkar amaçlı kurulduğu yönünde ideolojik bir anlam yaratma arayışına girilmiştir. Haberde oluşturulan anlamlar mikro yapılar üzerinden hayvanların etken insanların ise edilgen olarak sunulduğu yapılar üzerinden verilerek sahipsiz sokak hayvanları sorununda asıl sorun kaynağının sokak hayvanları olduğuna yönelik bir anlatım tarzı benimsenmiştir. Çalışmada incelenen Konya Yerel basınında yer alan gazetelerde konu, “hayvanlar açısından insancıl bir bakış açısı ile Toplum sağlığı açısından korumacı bir tutum ile iki bakış açısı benimsenerek ele alınmasına rağmen incelenen Konya yerel gazetelerinde merkezi ve uygulamaya karşı eleştirel bir söylemle yaklaşan bir yayın organına haberlerde makro ve miko düzeyde rastlanmamıştır. Haberde sokak hayvanlarının insanlar ve toplum sağlığı için tehdit oluşturulduğu algısı mikro düzeyde kelime seçimleri ile okuyucuya aktararak, “tehlike” tehdit, güvenlik, “ gibi olumsuz kelime seçimleri kullanılmıştır. Hayata geçirilen doğal yaşam alanının işlevini açıklamada mikro düzeyde “Yakala, Rehabilite et, Yaşam alanında tut” kelimeleri seçilerek sahipsiz sokak köpeklerinin şehir yaşamında yer alması ile doğal yaşam merkezinde yer almasını içeren iki durum ikili karşıtlık üzerinden ele alınarak

okuyucuya aktarılmıştır. Çalışma kapsamında incelenen haberlerde merkez ile ilgili toplum ve hayvan sağlığı açısından okuyucuya olumsuz bir tavır oluşturacak uygulamaya eleştirel bir tutumun oluşmasına katkıda bulunacak gerek makro yapıda haber başlıklarında ve haber giriş ve temalarında gerekse mikro yapıda kelimeleri, etken edilgen yapılarda uygulamayı hayata geçiren belediye ve tesis ile ilgili olumsuz bir anlam oluşturacak herhangi bir yapıya rastlanmamıştır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, E. (2021, September). Çevre etiği ve sokak hayvanları: İstanbul örneği. *12th Eurasian Conference on Language & Social Sciences*.
- Güllün, B., Özkan, Ç., & Yazıcı, K. (2013). Geleneksel hayvanat bahçelerinden doğal yaşam parklarına. *Selçuk Tarım ve Gıda Bilimleri Dergisi*, 27(2), 84-91.
- Günay, D. (2018). *Söylem analizi* (s. 37). Ankara: Papatya Yayınları.
- Şahin, Y., & Aslantürk, O. (2025). Sahipli köpeklere geçiş yöntemleri: Türkiye için bir öneri. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27(48), 210-226.
- Tandoğan, O. (2022). Kentleşme bağlamında sokak hayvanlarının değişen statüsü. *Kent Akademisi*, 15(4), 1884-1905.
- Varol, S. F. (2016). *Temsil, ideoloji, kimlik*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- Yılmaz, S., & Özbilen, A. (2011). Hayvanat bahçeleri tasarım ilkeleri ve tipolojileri. *SDÜ Orman Fakültesi Dergisi*, (12), 47-56.